

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Фера Олеся Михайлівна,

магістранта спеціальності

А6 Спеціальна освіта

(А6.01 Логопедія)

Херсонський державний університет

krichfalyshiuolesya03@gmail.com

Науковий керівник:

Дрозд Лідія Вікторівна,

докторка філософії (PhD) 053 Психологія,

старша викладачка кафедри спеціальної освіти

Херсонський державний університет

Сучасна парадигма логопедичної допомоги дітям із особливими освітніми потребами (ООП) переживає етап інтенсивної цифрової трансформації. У 2025 році використання штучного інтелекту (ШІ) та спеціалізованих цифрових платформ перетворилося з допоміжного інструментарію на фундаментальну основу корекційного процесу. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю інтенсифікації подолання мовленнєвих порушень в умовах інклюзивного навчання та високого рівня цифровізації суспільства. За результатами всеукраїнських досліджень, проведених у 2025 році, переважна більшість громадян України (96 %) має сформовані цифрові компетентності. Водночас майже сім із десяти підлітків регулярно застосовують інструменти на основі штучного інтелекту у навчальній діяльності та під час вирішення щоденних завдань [1].

Упровадження технологій штучного інтелекту в логопедичну практику відкриває можливості для більш індивідуалізованої роботи з дитиною. Завдяки автоматизованому опрацюванню звукових характеристик і мовних особливостей висловлювання фахівець отримує додаткові дані для точнішої оцінки стану мовлення. Алгоритми машинного навчання можуть розпізнавати типові прояви мовленнєвих порушень, зокрема ознаки дитячої апраксії мовлення чи розладів аутистичного спектра, забезпечуючи достатньо високий рівень достовірності результатів. Це стає можливим завдяки екстракції специфічних інфлексій та мовленнєвих ознак із коротких зразків тексту або аудіо, що значно полегшує ранню діагностику та скринінг у клінічних умовах [2].

Перспективним вектором розвитку сучасної логопедичної практики є використання великих мовних моделей для проєктування індивідуалізованих програм корекційного впливу. Такі цифрові рішення дають змогу поєднувати узагальнені клінічні рекомендації з конкретними

результатами обстеження дитини, її мовленнєвим профілем, особливостями розвитку та освітнім середовищем. На основі інтеграції цих даних система може пропонувати варіанти поетапного втручання, добір вправ і послідовність формування навичок з урахуванням актуальних потреб пацієнта.

Застосування інтелектуальних інструментів також сприяє структуруванню інформації, що накопичується під час діагностики та подальшого супроводу. Програмні рішення здатні формувати логічно вибудовані плани роботи, у яких відображено цілі, завдання, очікувані результати та критерії оцінювання динаміки [3]. За даними досліджень 2025 року, подібні інструменти демонструють належний рівень узгодженості з сучасними професійними стандартами й відповідають вимогам практикуючих фахівців щодо змісту та структури корекційних програм.

Окрім підвищення якості планування, впровадження таких технологій дозволяє оптимізувати організаційні процеси. Автоматизація частини аналітичної та документальної роботи зменшує часові витрати на підготовку матеріалів і ведення звітності, що, своєю чергою, розширює можливості логопеда зосередитися безпосередньо на взаємодії з дитиною та її родиною.

Доцільно наголосити, що впровадження цифрових рішень дає найкращий результат тоді, коли воно поєднується з нейропсихологічно обґрунтованою організацією корекційної роботи. Забезпечення базових сенсорних потреб дитини, зокрема через прийоми ерготерапії, формує підґрунтя для подальшого успішного мовленнєвого розвитку. Саме стабілізація сенсорного досвіду створює умови для більш продуктивного засвоєння артикуляційних і лексико-граматичних навичок.

Практики сенсорної інтеграції сприяють впорядкуванню та гармонізації обробки зовнішніх подразників центральною нервовою системою. У результаті покращується контроль за рухами артикуляційного апарату, підвищується чіткість звуковимови, активізується словниковий запас і розвивається здатність до побудови зв'язних висловлювань. Для дітей із поєднаними порушеннями розвитку такий комплексний підхід забезпечує більш стійку позитивну динаміку та підсилює ефективність логопедичної допомоги.

Разом із тим упровадження цифрових рішень у сферу спеціальної освіти потребує чіткого дотримання професійної етики та норм академічної доброчесності. Використання інтелектуальних сервісів має залишатися інструментальним, адже вони можуть допомагати впорядковувати матеріал, уточнювати формулювання чи систематизувати інформацію, однак відповідальність за зміст, інтерпретацію даних і підсумкові висновки несе виключно фахівець.

Особливої уваги потребує етап перевірки отриманих результатів. Дані, сформовані алгоритмами, повинні проходити критичний аналіз, оскільки автоматизовані системи можуть відтворювати неточності, спрощення або приховані упередження. У роботі з дітьми, які належать

до вразливих груп, недостовірність або некоректність інформації є неприпустимою, тому професійний контроль і рефлексивне ставлення до використання цифрових технологій є обов'язковою умовою їх застосування [5].

Отже, синергія штучного інтелекту, цифрових платформ та сенсорно-інтегративного підходу відкриває нові горизонти у логопедичній практиці [4]. Перспективи подальших досліджень полягають у створенні цілісних екосистем, де цифрові інструменти забезпечуватимуть безперервний та доступний супровід дитини на всіх етапах її розвитку.

Список використаних джерел:

1. Цифрова грамотність українців 2025: звіт за результатами національного дослідження. Міністерство цифрової трансформації України. 2025. URL: <https://digitalstate.gov.ua/> (дата звернення: 16.02.2026).
2. Beccaluva E. et al. Artificial intelligence is transforming the diagnosis, treatment, and management of speech-language disorders. *Healthcare*. 2025. Vol. 13, no. 19. P. 2460.
3. Kim J., Homer B., Jang Y. Clinical Application of Large Language Models for Intervention Plan Development in Speech-Language Pathology. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*. 2025. Vol. 34, no. 4. P. 2098–2114.
4. Солтик І. Т., Базильчук О. В. Ерготерапія з використанням сенсорної інтеграції. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2023. Вип. 5К (165). С. 123–127.
5. Паламар С. П., Науменко М. С. Штучний інтелект в освіті: використання без порушення принципів академічної чесності. *Освітологічний дискурс*. 2024. № 1 (44). С. 68–83.